

МЕЃУНАРОДНА МИСИЈА ЗА НАБЉУДУВАЊЕ НА ИЗБОРИТЕ Република Северна Македонија – Локални избори, 19 октомври 2025 година

ИЗЈАВА ЗА ПРЕЛИМИНАРНИТЕ НАОДИ И ЗАКЛУЧОЦИ

ПРЕЛИМИНАРНИ ЗАКЛУЧОЦИ

Локалните избори одржани на 19 октомври беа конкурентни и на гласачите им овозможија вистински избор од различни политички алтернативи, но се одржаа во силно поларизирано политичко опкружување, вклучувајќи и по етнички линии, и во атмосфера на разочараност од политиката и широко распространети перцепции за корупција. Иако изборната администрација генерално ефикасно ги спроведе подготовките за изборите, недоследностите и празнините во изборното законодавство, како и ограничените ресурси и застарената инфраструктура, негативно влијаеја врз одредени аспекти од нејзината работа. Основните слободи беа во голема мера почитувани, а кандидатите имаа можност слободно да водат кампања, но беа забележани случаи на злоупотреба на јавни ресурси и тврдења за притисоци и заплашување на гласачи, што предизвика загриженост. Иако кандидатите главно водеа кампања за општински прашања, процесот, предводен претежно од политички партии, беше обележан со дебати на национално ниво за прашања како што се идентитетот, интеграцијата во ЕУ, корупцијата и правата на етничките заедници за правична застапеност. Правните одредби за политичко рекламирање, вклучително и во медиумите, ги ставија независните кандидати и вонпарламентарните партии во неповолна положба, и неоправдано ги исклучија помалите партии коишто имаат пратеничка група. Транспарентноста на финансирањето на кампањата беше под негативно влијание од системските недостатоци во законодавството и ограничените капацитети и овластувања за вршење надзор од страна на релевантен орган. Жените останаа недоволно застапени во јавниот и во политичкиот живот, а родовата еднаквост доби ограничено внимание во текот на кампањата. Изборниот ден генерално помина мирно и уредно, но беа забележани одредени процедурални недостатоци.

Правната рамка обезбедува техничка основа за спроведување демократски избори. Сепак, таа содржи бројни недостатоци и ѝ недостасува јасност во неколку области, што понекогаш доведува до различни толкувања. Иако амандманите на Изборниот законик од 2024 година опфатија некои претходни препораки на ОДИХР и на Конгресот, по повеќето од нив сепак сè уште ништо не е преземено. Дополнително, во мај 2025 година, Уставниот суд ги укина одредбите за бројот на потписи за поддршка на независните кандидати, а Собранието не успеа да ја пополни правната празнина навреме за да ја дополни правната рамка. Последователно на тоа, Државната изборна комисија (ДИК) го регулираше овој аспект со барање потписи од само двајца граѓани. Иако оваа интервенција од страна на ДИК се сметаше за неопходна за регулирање на еден важен аспект од изборниот процес, таа сепак создаде преседан којшто потенцијално го доведува во прашање принципот на поделба на власта, спротивно на заложбите на ОБСЕ.

Изборната администрација генерално работеше во рамките на законските рокови и ефикасно ги водеше подготовките. Таа уживаше јавна доверба, но беа изразени одредени загрижености во врска со нејзината независност, бидејќи е составена претежно од јавни службеници. Пред овие избори, ДИК пополни некои од подолготрајно испразнетите работни места, вклучително и позицијата генерален секретар, со цел подобрување на својот административен капацитет. Некои изборни операции, вклучително и изборот на членови на Избирачкиот одбор (ИО), беа негативно погодени од системскиот недостаток на долгорочни инвестиции во капацитетите и модернизацијата на ДИК. ДИК одржуваше седници на ад хок основа, коишто беа емитувани

онлајн и објавени на нејзината веб-страница; сепак, медиумите, набљудувачите и овластените претставници на кандидатите беа поканети преку внатрешни листи, наместо преку јавни објави, што ја ограничуваше транспарентноста.

Законот им обезбедува право на глас на сите граѓани со наполнети 18 години, освен на оние коишто се лишени од деловна способност со правосилна судска одлука. Ограничувањето на правото на глас врз основа на интелектуална или психосоцијална попреченост е спротивно на заложбите на ОБСЕ и другите меѓународни стандарди. Избирачкиот список (ИС) беше отворен за јавен увид, вклучително и од страна на изборните кандидати. Долготрајните проблеми, вклучувајќи го големиот број гласачи коишто живеат во странство, наместо на местото на постојано живеалиште според Избирачкиот список, и нецелосниот и застарен систем на адреси на живеење, негативно влијаеја врз точноста на Избирачкиот список и излезноста на гласачите. Околу 1,72 милиони граѓани со постојано живеалиште во земјата беа вклучени во избирачките списоци.

Во рамките на севкупен инклузивен процес, Општинските изборни комисии (ОИК) регистрираа вкупно 577 советнички листи, од кои сите беа во согласност со родовата квота, и 309 кандидати за градоначалници, од кои само 32 беа жени, а им беше одбиена регистрацијата на 6 кандидати за градоначалници и на 4 советнички листи. И покрај веќе упатените препораки на ОДИХР, лица коишто моментално издржуваат или очекуваат извршување на казна затвор подолга од шест месеци и понатаму не можат да се кандидираат за функција. Проверката на неосудуваност на кандидатите преку основните судови се покажа како проблематична, а понекогаш доведуваше до одложувања.

Основните слободи беа почитувани и, генерално, кандидатите можеа слободно да водат кампања. Кампањата беше конкурентна и им понуди на гласачите низа политички алтернативи. Иако строги правила насочени кон спречување злоупотреба на јавни ресурси или злоупотреба на службена должност се во сила од денот на распишување на изборите, Мисијата за набљудување на изборите (МНИ) на ОДИХР забележа дека и пред и за време на официјалниот период на кампањата, градоначалниците и високите владини претставници инаугурираа, посетуваа или промовираа инвестициски и инфраструктурни проекти, со што тие ефективно ги поткопуваа овие законски заштитни мерки. Изборните активности на носителите на јавни функции не се регулирани, а владините претставници, вклучително и премиерот, активно ги промовираа локалните кандидати низ целата земја. И покрај тоа што со нив не се крши законот, таквите практики ја заматија линијата помеѓу државата и партијата, спротивно на став 5.4 од Копенхашкиот документ на ОБСЕ од 1990 година. Многу соговорници на МНИ на ОДИХР наведоа дека се врши притисок врз вработените во јавниот сектор и заплашување на гласачите и кандидатите на опозицијата, како и купување гласови од страна на политичките партии, особено насочени кон економски ранливите ромски заедници. МНИ на ОДИХР забележа неколку случаи на вжештена реторика и *ad hominem* напади, како и неколку изолирани случаи на насилство.

Кампањата на социјалните мрежи, вклучувајќи ги платените политички реклами и кампањите од трети страни, не е конкретно регулирана. Ниту еден надзорен орган нема мандат да ја следи кампањата на социјалните мрежи, да открива дезинформации, манипулативна содржина или координирано неавтентично однесување, што предизвикува загриженост. Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги разви доброволен Кодекс на однесување во онлајн просторот за време на изборни процеси и референдуми, но само девет изборни кандидати го потпишаа. Кандидатите и политичките партии ставија силен фокус на комуникација преку социјалните мрежи, активно водејќи кампања на Фејсбук од почетокот на официјалниот период на кампањата. Тонот што се користеше на социјалните мрежи стана сè пообвинувачки во последните фази од кампањата, а беа забележани и неколку случаи на вжештена реторика.

Неколку соговорници на МНИ на ОДИХР пријавија онлајн вознемирување, вклучително и одлажни профили, како и мизогинистички напади.

За жал, жените и понатаму се недоволно застапени во јавниот и политичкиот живот, вклучувајќи и на локално ниво. Сегашниот претседател е жена, а жените сочинуваат 40 проценти од пратениците, но само 3 од 23 владини министри и 2 од 81 градоначалник избрани во 2021 година се жени. Законот пропишува родова квота од 40 проценти за кандидатските листи, со услови за назначување, и наложува секој пол да биде застапен со најмалку 30 проценти во изборните комисии. Дискусиите за родовата еднаквост и правата на жените во голема мера отсутствуваа од платформите на кандидатите и изборните говори. Неколку соговорници на МНИ на ОДИХР изразија загриженост во врска со мизогината реторика против жените кандидатки и политичкото учество на жените воопшто, особено онлајн.

Јавните средства сочинуваат значителен дел од вкупното финансирање на кампањите. Правната рамка што го регулира финансирањето на кампањите содржи системски празнини, а повеќето препораки на ОДИХР што се однесуваат на финансирањето на кампањите остануваат нерешени. Во комбинација со ограничениот капацитет на надзорните тела, ова го попречи ефикасниот надзор на финансирањето на кампањите. Кампањите можат да се финансираат од јавни и приватни извори. И покрај тоа што нема директно јавно финансирање на кампањите, политичките партии коишто добиваат државно финансирање можат да го користат за целите на кампања. Законот поставува ограничувања за донациите и расходите, забранува одредени извори на финансирање и предвидува санкции за прекршувања на правилата за финансирање на кампањите. Кандидатите мора да поднесат преодни и конечни финансиски извештаи, но се ревидираат само конечните извештаи, со што се намалува транспарентноста. Речиси две третини од учесниците воопшто не ги поднесоа своите први преодни извештаи, што е спротивно на законот.

Уставот ги гарантира слободите на изразување и на медиумите, а Изборниот законик бара од медиумите да ги покриваат изборите на фер, избалансиран и непристрасен начин. Сепак, барањата за обезбедување еднаква покриеност на кандидатите се покажаа како проблематични, со оглед на големиот број на кандидати и ограничениот капацитет на повеќето медиуми. Политичкото рекламирање во медиумите, вклучително и онлајн, се надоместува од државниот буџет, при што формулата за распределба значително ги фаворизира најголемите парламентарни партии, додека помалите партии и независните кандидати се лишени од значајни можности и не се обезбедуваат средства или време за емитување за помалите партии со парламентарна група. Регулаторното тело за медиуми забележа одредена нерамнотежа во медиумското покривање, но не пријави никакви прекршувања на законот од страна на медиумите. Националните радиодифузери ја исполнија својата законска обврска во врска со пристапноста за лицата со попреченост во своите програми. Мониторингот на медиумите на МНИ на ОДИХР покажа дека известувањето поврзано со изборите во електронските медиуми за време на кампањата генерално беше избалансирано.

Иако приговорите поврзани со изборите, по правило, можат да се поднесат до изборните комисии и судовите, регулирањето на решавањето на изборните спорови содржи двосмислености и празнини, вклучувајќи спротивставени рокови и нејасни институционални мандати. Законското право на гласачите да поднесат приговори останува ограничено, спротивно на меѓународната добра пракса. Законот предвидува кратки рокови за поднесување и одлучување, што потенцијално би можело да го наруши квалитетот на одлуките. Уставниот суд разгледа неколку иницијативи во врска со овие избори и ги отфрли сите, додека Управниот суд досега разгледа четири тужби пред изборниот ден, потврдувајќи ги одлуките на ДИК и на ОИК со кои се отфрлаат кандидатурите. Иако споровите генерално беа решавани ефикасно, во согласност со процедурите и во рамките на пропишаните рокови, многу соговорници на МНИ

на ОДИХР изразија загриженост за непристрасноста и независноста на органите за одлучување, особено во врска со потенцијалните спорови околу резултатите од изборите.

Изборниот законик предвидува домашно и меѓународно набљудување на изборите, вклучително и од страна на овластени претставници на кандидатите. Во еден инклузивен процес, ДИК акредитираше 807 граѓански набљудувачи од 20 организации и 644 меѓународни набљудувачи од 21 организација. Активностите за набљудување од страна на граѓанските набљудувачки организации беа минимални поради недостаток на средства. Тие се фокусираа на следење на медиумите и социјалните мрежи, и на евентуално странско штетно влијание и кампањи за дезинформирање, злоупотреба на државни ресурси, меѓуетнички односи и пристапност на изборите.

Изборниот ден генерално помина мирно и уредно, и севкупно процедурите се почитуваа. Набљудувачите на ММНИ позитивно го оценија гласањето во 98 проценти од набљудуваните избирачки места, но пријавија процедурални недостатоци како што се групно гласање и несоодветно мешање од страна на претставници на кандидатите, како и одредени проблеми поврзани со тајноста на гласањето и со биометриската идентификација на гласачите. За жал, повеќе од половина од набљудуваните избирачки места не обезбедија независен пристап за гласачите со физичка попреченост. Големото мнозинство од пребројувањата на гласови коишто беа набљудувани од страна на ММНИ генерално беа оценети позитивно, а негативните оценки главно се должат на честото непочитување на пропишаните процедури, како и на процедурални грешки. Набљудувачите на ММНИ позитивно го оценија сумирањето во повеќето набљудувани ОИК, иако пријавија несоодветни простории, пренатрупаност и одредени процедурални недостатоци. Во четири општини, изборите за градоначалник ќе мора да се повторат бидејќи учествувале помалку од една третина од регистрираните гласачи.

ПРЕЛИМИНАРНИ НАОДИ

Историјат и политички контекст

На 9 август, претседателот на Собранието ги распиша локалните избори за 19 октомври за избор на градоначалници и совети во 80 општини и во Градот Скопје, со можен втор круг за избор на градоначалници на 2 ноември.

Политичката сцена долго време е под доминација на Внатрешната македонска револуционерна организација - Демократска партија за македонско национално единство (ВМРО-ДПМНЕ) и Социјалдемократскиот сојуз на Македонија (СДСМ), коишто наизменично ги воде владите во коалиција со етнички албанската Демократска унија за интеграција (ДУИ) и помалите партии. На последните локални избори во 2021 година, коалицијата предводена од ВМРО-ДПМНЕ ја доби контролата врз повеќето општини, додека СДСМ претрпе значителни загуби, што доведе до оставка на тогашниот премиер Зоран Заев. На парламентарните избори во 2024 година, ВМРО-ДПМНЕ освои најголем број места и формираше влада со ВРЕДИ, коалиција на етнички албански политички партии, и За наша Македонија (ЗНАМ). На истовремените претседателски избори, Гордана Силјановска-Давкова, поддржана од ВМРО-ДПМНЕ, беше избрана во вториот круг како првата жена претседател на државата.¹

¹ На парламентарните избори во 2024 година, коалицијата предводена од ВМРО-ДПМНЕ обезбеди 58 мандати, ДУИ и коалицијата предводена од СДСМ освоија по 18 мандати, ВРЕДИ освои 14 места, додека ЗНАМ и Левица освоија по 6 мандати.

Овие локални избори се одржаа во поларизирана политичка средина. Јавниот дискурс се фокусираше на прашања за националниот идентитет, правата на етничките заедници и дебатите за нерешените уставни и управни реформи потребни за напредок во преговорите за пристапување кон Европската Унија (ЕУ). Законодавните прашања што ги засегаат етничките заедници, вклучително и претстојното разгледување на Законот за употреба на јазиците од страна на Уставниот суд и загриженоста за правичната застапеност во јавните институции, исто така, претставуваа значаен фактор. И понатаму преовладуваат незадоволството на јавноста од институциите на сите нивоа и перцепциите за широко распространета корупција.² Неколку соговорници на Мисијата за набљудување на изборите (МНИ) на ОДИХР забележаа дека по трагичниот пожар во ноќниот клуб во Кочани во март 2025 година, перцепциите за недоволна отчетност дополнително ја поткопаа довербата на јавноста во институциите.³ Постоечката загриженост во врска со почитувањето на независноста на судството се продлабочи по неодамнешните владини повици за разрешувања во Судскиот совет и во Советот на обвинители.⁴

За жал, жените и понатаму се недоволно застапени во јавниот и политичкиот живот, вклучувајќи и на локално ниво. Жените моментално држат 48 од 120 пратенички места (40 проценти), само 3 од 23 министерски места (13 проценти) и само 2 од 81 градоначалнички позиции. И покрај Законот за еднакви можности за жените и мажите од 2006 година и Националната стратегија за родова еднаквост за 2022-2027 година усвоена од Собранието, соговорниците го истакнаа недостатокот на значајни напори за промовирање на жените во рамките на раководните структури на партиите, забележувајќи дека постојаните родови стереотипи, ограничената медиумска видливост и недостатокот на финансиска и организациска поддршка продолжуваат да го попречуваат целосното политичко учество на жените.

Изборен систем и правна рамка

Локалните советници и градоначалници се избираат директно за четиригодишен мандат во 80-те општини и во Градот Скопје. Градоначалниците се избираат според мнозински систем во два круга. Доколку ниту еден кандидат не добие апсолутно мнозинство од гласовите дадени во првиот круг, две недели подоцна се одржува втор круг помеѓу двајцата водечки кандидати. Изборите за градоначалник се важечки ако во првиот круг учествуваат најмалку една третина од гласачите регистрирани во општината; во спротивно, изборите мора да се повторат во рок од 60 дена, без услов за излезност.⁵ Советниците се избираат преку пропорционален систем на застапеност со затворени листи без праг. Листите на кандидати за општинските совети мора да содржат најмалку 40 проценти од кандидатите од секој пол, со услови за назначување.⁶ Бројот

² Видете го [Индексот за перцепција на корупцијата за 2024 година](#) на Транспаренси Интернешнл и [Извештајот за проценка на корупцијата во Северна Македонија за 2023 година](#) и [Извештајот за општата доверба и довербата во институциите за 2024 година](#) на Македонскиот центар за меѓународна соработка, како и [Извештајот на Европската комисија за Северна Македонија за 2024 година](#).

³ На 16 март 2025 година, во пожар во ноќен клуб во Кочани загинаа 63 лица, а најмалку 192 беа повредени. Условите во локалот биле спротивни на бројни безбедносни прописи, а неколку владини претставници беа уапсени како дел од истрагата за издавањето на лиценцата. По настанот, низ целата земја избувнаа краткотрајни протести против корупцијата, додека неделните протести во Кочани продолжуваат.

⁴ На 6 февруари 2025 година, премиерот Христијан Мицкоски [повика](#) на разрешувања во Судскиот совет. По ваквите повици, на 11 март, Собранието гласаше за интерпелации против неколку членови на Судскиот совет. Видете го и [Извештајот на Европската комисија за владеење на правото од 2025 година](#).

⁵ Во случај да не биде избран градоначалник, владата именува повереник да ја извршува функцијата и го известува Претседателот на Собранието во рок од 15 дена да распише нови избори за градоначалник. Овој услов за излезност не важи за потенцијален втор круг или за избори за совет.

⁶ Една од секои три позиции на листата мора да биде пополнета од кандидат од помалку застапениот пол, со најмалку едно дополнително место за овој пол на секои десет позиции.

на советници се одредува врз основа на населението на општината и може да се движи од 9 до 33, при што 45 членови се избираат во Советот на Град Скопје.⁷

Локалните избори се првенствено регулирани со Уставот од 1991 година, Изборниот законик од 2006 година и подзаконските акти донесени од Државната изборна комисија (ДИК). Најновите измени на Изборниот законик, усвоени непосредно пред парламентарните и претседателските избори во 2024 година преку скратена постапка без јавна дебата и консултации со клучните засегнати страни, се осврнаа на некои претходни препораки на ОДИХР, вклучително и разјаснување на временската рамка и на условите за повторување на изборите за градоначалник. Сепак, многу препораки остануваат неспроведени, вклучително и оние поврзани со обезбедување еднаков пристап до медиумите за време на изборните кампањи, зголемување на одговорноста и интегритетот на финансирањето на кампањите и подобрување на прописите за злоупотреба на административните ресурси.

Во мај 2025 година, постапувајќи по иницијативата на група гласачи, Уставниот суд ги укина одредбите од Изборниот законик со кои се бараше од независните кандидати на парламентарните и локалните избори да соберат потписи за поддршка од еден процент од гласачите регистрирани во соодветната изборна единица. Судот утврди дека, според оваа формула, потребниот број потписи во 37 од 80-те општини и Градот Скопје би бил значително поголем отколку на претходните локални избори, создавајќи нееднакви услови (видете *Права и регистрација на кандидатите*). На 16 август, една недела по распишувањето на изборите, тројца пратеници предложија измена на Изборниот законик со цел да се реши правната празнина којашто настана како последица на одлуката на Уставниот суд, но иницијативата не беше усвоена од Собранието.⁸

Генерално, правната рамка обезбедува техничка основа за спроведување демократски избори. Сепак, таа содржи бројни недостатоци и е нејасна во неколку клучни области, што понекогаш доведува до недоследни толкувања, што не е во согласност со меѓународната добра пракса.⁹ Понатаму, поради недостиг на квалификувано мнозинство во Собранието за решавање на овие законски недостатоци и за постапување по одлуките на Уставниот суд, ДИК го регулираше аспектот поврзан со бројот на потписи за независните кандидати. Иако оваа интервенција од страна на ДИК се сметаше за неопходна за регулирање на еден важен аспект од изборниот процес, таа сепак создаде преседан којшто потенцијално го доведува во прашање принципот на

⁷ Во септември 2024 година, владата ја прилагоди големината на општинските совети во 17 општини, врз основа на податоците од пописот од 2021 година. Во јуни 2025 година, Уставниот суд укина делови од методологијата за попис, што ќе започне со примена при идните пописи. Одлуката на Владата од септември 2024 година последователно беше оспорена преку три одделни иницијативи пред Уставниот суд, којшто на 24 септември ги отфрли сите три.

⁸ Иако 65 пратеници гласаа за иницијативата, таа не успеа бидејќи не обезбеди квалификувано двојно мнозинство, што е потребно според член 69 (2) од [Уставот](#), којшто покрај вкупното мнозинство, за одредени закони наложува обврска и за мнозинството пратеници од немнозинските заедници да гласаат „за“. Став Член II.B.6 од [Ревидираната толкувачка декларација за стабилноста на изборниот закон](#) на Европската комисија за демократија преку право (Венецијанска комисија) на Советот на Европа од 2024 година пропишува дека „откако ќе се распишат избори, не треба да се прават измени во изборниот закон, освен ако тие не се строго неопходни за усогласување со обврзувачките одлуки на националните уставни судови“.

⁹ На пример, на законот му недостасува јасно разграничување помеѓу градоначалничките и советничките трки, сеопфатна формула за распределба на државните средства за потребите на кампањата, јасни правила за настаните пред кампањата, детални барања за известување за финансирањето на кампањата и јасни процедури за некои видови приговори. Принципот 15 од [Насоките на ОДИХР за демократско донесување закони за подобри закони од 2024 година](#) предвидува дека „законите мора да бидат изготвени на јасен, прецизен и недвосмислен начин“. Видете го и ставот 60 од [Контролната листа за владеење на правото](#) на Венецијанската комисија од 2016 година.

поделба на властите, што е спротивно на заложбите на ОБСЕ.¹⁰ Многу соговорници на МНИ на ОДИХР, вклучително и оние од државните институции, ја критикуваа повторливата практика на воведување измени во Изборниот законик доцна, без претходна дебата или консултација, што, според нив, придонесува за правна несигурност и ја поткопува стабилноста на законот, нагласувајќи ја потребата од сеопфатна правна реформа.¹¹

Изборна администрација

Изборите ги спроведе ДИК, 81 Општинска изборна комисија (ОИК), вклучувајќи ја и Изборната комисија на Градот Скопје (ИКГС), и 3.480 Избирачки одбори (ИО). Изборните тела мора да ги исполнат законските критериуми за родова и етничка застапеност. Секој пол мора да биде застапен со најмалку 30 проценти од членството, а во општините каде што најмалку 20 проценти од граѓаните припаѓаат на мнозински етнички групи, овие заедници мора да бидат правично застапени.¹²

ДИК е постојано тело назначено од Собранието со петгодишен мандат и составено од седум члена, четири номинирани од парламентарното мнозинство и три од опозицијата, врз основа на предлози од политичките партии.¹³ Во согласност со претходните препораки на ОДИХР, пред овие избори, ДИК пополни некои од испразнетите работни места, вклучително и позицијата генерален секретар.¹⁴ Сепак, таа продолжи во голема мера да се потпира на привремен персонал и на услуги од други институции поради системски недостаток на долгорочно финансирање за персонал и за физичка и ИКТ инфраструктура. Ова негативно влијаеше врз ефикасноста на изборните операции и ја попречи способноста на ДИК независно да го исполни својот мандат, и покрај долгогодишните препораки на ОДИХР.¹⁵

Изборната администрација уживаше доверба од засегнатите страни, но беше искажана одредена загриженост во врска со нејзината независност, бидејќи таа е составена претежно од јавни службеници. Генерално, подготовките за изборите во рамките на одговорностите на ДИК беа спроведени без поголеми одложувања. Седниците се одржуваа *ad hoc* и беа емитувани на YouTube, а записниците генерално беа објавувани на веб-страницата на ДИК.¹⁶ Одлуките на ДИК вообичаено беа донесувани едногласно поради практиката на претходни консултации меѓу членовите. Како по правило, медиумите, набљудувачите и овластените претставници на

¹⁰ Во став 18.1 од [Московскиот документ на ОБСЕ од 1991 година](#) се наведува дека „законодавството ќе биде формулирано и усвоено како резултат на отворен процес што ја одразува волјата на народот, или директно или преку неговите избрани претставници“.

¹¹ Видете ги ставовите II.B.3 и 4 од [Ревидираната толкувачка декларација на Венецијанската комисија од 2024 година за стабилноста на изборниот закон](#). Принципот 9 од [Насоките на ОДИХР за демократско донесување закони за подобри закони](#) од 2024 година наведува дека „пречестите измени на законите [...] ја поткопуваат стабилноста на законодавната рамка и правната сигурност...“

¹² Барањата за етничка застапеност се обезбедуваат со користење на самопријавената етничка припадност содржана во базата на податоци на јавни службеници како задолжителен критериум при случаен избор на изборни службеници.

¹³ Претседателот на ДИК се избира од редот на членовите предложени од опозицијата, а заменик-претседателот од редот на членовите предложени од мнозинството. Сегашниот состав на ДИК, назначен во 2021 година, беше прилагоден во 2025 година со избор на нов претседател и заменик-претседател по промената на парламентарното мнозинство по изборите во 2024 година.

¹⁴ Иако новоизбраниот генерален секретар е жена, ДИК сè уште не го исполнува родовиот услов, бидејќи само две од седумте актуелни членови се жени.

¹⁵ Видете го став 62 од [Мислењето на ОДИХР од 2025 година за Изборниот законик од 2006 година](#).

¹⁶ Поради недостатокот на јасен рок за објавување и поради ниската зачестеност на седниците, записниците не секогаш се објавуваат навремено. Деловникот за работа на ДИК предвидува дека записниците од седниците се објавуваат откако комисијата ќе ги усвои. Некои записници се објавуваат со значително доцнење.

кандидатите беа известувани преку интерен список, а не преку јавни објави, ограничувајќи ја транспарентноста и отстапувајќи од меѓународната добра пракса.¹⁷

Иако Изборниот законик не наметнува специфични обврски за пристапност на гласачите освен доделување одговорност за пристапност до гласачките места на локалните власти и сопствениците на просториите, ДИК обезбеди одредени прилагодувања и помошни алатки за гласачите со попреченост, вклучувајќи тактилни рамки за гласачки ливчиња прилагодени за секоја општина, специјални гласачки паравани и едукација на гласачите на македонски знаковен јазик. Едукативните спотови за гласачите подготвени од ДИК беа емитувани од националните радиодифузери, вклучувајќи спотови што ги охрабруваа граѓаните да гласаат и ги информираа оние коишто гласаат за прв пат.¹⁸

ОИК се составени од претседател и четири членови, избрани по случаен избор од редот на вработените во јавниот сектор со мандат од пет години.¹⁹ На локалните избори, ОИК се одговорни за администрирање на процесот во нивните општини, вклучително и назначување и обука на Избирачките одбори, проверка на документацијата поднесена од потенцијалните кандидати, регистрирање на кандидатите, како и сумирање и објавување на резултатите од изборите на општинско ниво. ОИК во општините со особено голем број гласачи и избирачки места вработија дополнителен персонал за да го компензираат непропорционално распоредениот обем на работа. И покрај бројните замени на нивните членови, вклучително и доцнењето во процесот, неконкурентните надоместоци и буџетските ограничувања, повеќето ОИК ефикасно ги водеа изборните подготовки. Сепак, јавно достапните информации за ОИК и нивните активности останаа ограничени, намалувајќи ја транспарентноста, што е спротивно на меѓународните стандарди.²⁰

Бидејќи мандатот на постојаните членови на ИО истече пред овие избори, новите постојани членови мораа да бидат избрани паралелно со другите изборни подготовки.²¹ Поголемиот дел од ОИК пријавија одложувања и предизвици со овој процес, спроведен за прв пат со користење на софтверот на ДИК. ОИК ја информираа МНИ на ОДИХР дека базата на податоци за јавни службеници е застарена и содржи записи за лица коишто не се подобни. Тие, исто така, забележаа дека системот, којшто го одржува Министерството за јавна администрација, нема

¹⁷ Во делот II.3.1 од [Кодексот за добри практики во изборните прашања](#) на Венецијанската комисија се наведува дека „состаноците на централната изборна комисија треба да бидат отворени за сите, вклучително и за медиумите“.

¹⁸ Толкување на знаковен јазик беше обезбедено само од говорен македонски на македонски знаковен јазик, бидејќи официјалните преведувачи не работат од други говорни јазици. Македонскиот знаковен јазик се користи во сите етнички заедници во Северна Македонија. Некои материјали за едукација на гласачите беа титлувани на албански јазик.

¹⁹ Тековниот мандат на ОИК започна во 2021 година. Жените сочинуваат 49,8 % од членовите на ОИК и 36 од 81 (44,4 %) претседатели на ОИК. Речиси 80 проценти од членовите на ОИК и 48 од 81 претседател (59,2 проценти) назначени во 2021 година останаа на своите позиции во времето на овие избори, додека околу 3 проценти од местата на членови и заменици беа непополнети. Иако законот не утврдува рокови за членовите на ОИК и ИО да поднесат барања за повлекување, на седницата од 3 октомври 2025 година, претседателот на ДИК објави дека тоа ќе биде последниот состанок на кој ќе се разгледуваат ваквите барања пред денот на изборите.

²⁰ Член 10 од [Конвенцијата на Советот на Европа од 2009 година за пристап до официјални документи](#) наведува дека „јавниот орган ги презема потребните мерки за да ги направи јавни официјалните документи што ги поседува во интерес на промовирање на транспарентноста и ефикасноста на јавната администрација и да поттикне информирано учество на јавноста во прашања од општ интерес“.

²¹ Избирачките одбори, одговорни за администрирање на процедурите на денот на изборите, се формираат според мешан професионално-политички модел. Три члена се избираат по случаен избор од редот на вработените во јавниот сектор со мандат од четири години, додека еден член го номинираат владејачките партии, а еден од опозицијата, назначени за сите избори. Сите членови на ОИК и ИО имаат заменици, избрани на ист начин како и редовниот состав, коишто ги имаат истите права и одговорности во отсуство на членовите.

информации за контакт што би им овозможиле на ОИК брзо да ја потврдат достапноста на избраните членови на ИО.²²

Иако со измените од 2024 година е воведен Центар за континуирана едукација за избори, во согласност со претходно дадената препорака на ОДИХР, одделот за обука на ДИК сè уште не е реорганизиран.²³ Во период од 20 дена, ДИК обучи 27.178 членови на ОИК и ИО.²⁴ Обуките што ги набљудуваше МНИ на ОДИХР беа генерално ефикасни и интерактивни, и покрај одложувањата во усвојувањето и дистрибуцијата на некои прирачници и обрасци што инаку би го засилиле ефектот на учење.²⁵ Обуката не ја опфати систематски интеракцијата со гласачите со попреченост и не секогаш се спроведуваше на јазикот на мнозинското население во соодветната општина.²⁶

Избирачки права и регистрација

Сите државјани со наполнети 18 години имаат право на глас, освен оние коишто со правосилна судска одлука се лишени од деловна способност или коишто се осудени за одредени кривични дела. Ограничувањето на правото на глас врз основа на интелектуална или психосоцијална попреченост е спротивно на заложбите на ОБСЕ и другите меѓународни стандарди, како и на претходните препораки на ОДИХР.²⁷

Регистрацијата на гласачите е пасивна и е организирана според општината на постојаното живеалиште на гласачот. Регистарот на гласачи (РГ) го води ДИК со поддршка од Државниот завод за статистика. Законот пропишува дека РГ се заснова на податоци од Централниот регистар на население, кој го води Министерството за дигитална трансформација во соработка со други институции.²⁸ Во пракса, и покрај претходните препораки на ОДИХР, ДИК и понатаму се потпира исклучиво на податоците и ажурирањата добиени од Министерството за внатрешни работи (МВР), бидејќи нејзиниот информатички систем не е компатибилен со базите на податоци на другите институции, што оневозможува автоматска размена на податоци.

Во текот на целата година, граѓаните можат да ги проверат своите податоци на веб-страницата на ДИК или лично во некоја од регионалните канцеларии на ДИК. Дополнително, пред секои избори, ИС е достапен за јавен увид во период од 18 дена, започнувајќи од 15-тиот ден по

²² Министерството за јавна администрација ги призна овие недостатоци, но забележа дека јавните институции немаат законска обврска да доставуваат редовни ажурирања до министерството.

²³ МНИ на ОДИХР беше информирана дека Центарот за континуирана едукација за изборите сè уште не е воспоставен поради финансиски ограничувања и несогласувања помеѓу членовите на актуелното раководство на ДИК во однос на неговиот статус.

²⁴ Сите членови на ИО се должни да учествуваат во обука, во спротивно нивниот надомест ќе се намали за 20 проценти.

²⁵ МНИ на ОДИХР набљудуваше 38 сесии за обука на ИО во 31 општина. Жените сочинуваа 13.512 (49,7 проценти) од вкупниот број учесници.

²⁶ На пример, во општините Долнени, Карбинци Маврово и Ростуше, Струга и Студеничани, обуката што ја набљудуваше МНИ на ОДИХР беше спроведена само на македонски јазик.

²⁷ Во став 7.3 од [Копенхашкиот документ на ОБСЕ од 1990 година](#) е наведено дека „земјите членки ќе ... гарантираат универзално и еднакво право на глас за полнолетните граѓани“. Видете го член 29 од [Конвенцијата за правата на лицата со попреченост](#) (КПЛП) [на ОН од 2006 година](#) каде што од државите се бара „да им гарантираат на лицата со попреченост политички права и можност за нивно користење рамноправно со другите“. Во став 9.4 од [Соопштението бр. 4/201 на Комитетот за КПЛП од 2013 година](#) е наведено дека „[...] исклучувањето на правото на гласање врз основа на перципирана или фактичка психосоцијална или интелектуална попреченост, вклучувајќи и ограничување во согласност со индивидуализирана оценка, претставува дискриминација врз основа на попреченост“.

²⁸ Главни доставувачи на податоци во регистарот на население се Управата за матични книги, Министерството за внатрешни работи (МВР) и Централниот регистар.

распишувањето на изборите.²⁹ По истекот на периодот за јавен увид, политичките партии имаа можност да побараат електронска копија од избирачкиот список за општините каде што се кандидираат и да поднесат барања за исправки до 20 септември.³⁰ ИС содржеше податоци за 1.832.415 избирачи со право на глас, додека избирачките списоци користени на денот на изборите содржеа 1.717.803 записи, исклучувајќи 112.000 избирачи со живеалиште во странство, 2.162 лица коишто се на издржување казна затвор или во притвор и 450 лица сместени во установи за згрижување надвор од нивната матична општина.³¹

Законот не прави разлика помеѓу изборите за градоначалник и за членови на општински совети. Поради тоа, гласачите се потпишуваа во избирачкиот список еднаш за да добијат и да гласаат на две гласачки ливчиња во повеќето општини, односно на четири ливчиња во Град Скопје. Иако гласањето не е задолжително, ваквиот аранжман не им овозможи на гласачите да изберат во кој изборен процес ќе учествуваат, што е спротивно на меѓународните стандарди.³²

И покрај генералната доверба на засегнатите страни во квалитетот на регистрацијата на гласачите, долготрајните проблеми поврзани со значителниот број гласачи кои живеат во странство, а се водат на адреса на постојано живеалиште во земјата според ИС, како и нецелосниот и застарен систем на адреси на живеење, извршија негативно влијаеја врз излезноста на гласачите и точноста на ИС. Иако законот ги обврзува граѓаните со постојан престој во странство да го одјават своето живеалиште во земјата, оваа обврска ретко се исполнува.³³ Регистарот на адреси, со кој управува Централниот регистар, претставува збир на општински бази на податоци за адреси. Поради отсуство на механизми за спроведување или стимулации, повеќето општини го игнорираа барањето на Централниот регистар за доставување ажурирани бази на податоци за адреси, што оневозможи суштинска ревизија и ги ослаби напорите за подобрување на точноста на податоците.³⁴

²⁹ Според податоците на ДИК, вкупно 26.393 гласачи ги провериле своите податоци во овој период, од кои 19.606 го направиле тоа електронски преку веб-страницата на ДИК, а 6.787 лично во регионалните канцеларии на ДИК. Во повеќето општини, бројот на регистрирани гласачи е намален во споредба со локалните избори во 2021 година, најмногу во Новаци (за 15,31 %), Чучер Сандево (11,57 %) и Могила (10,09 %), додека зголемување е забележано во Студеничани (8,15 %), Арачиново (5,57 %) и Пласница (5,51 %).

³⁰ Политичките партии и другите кандидати мораа да поднесат барања за увид во избирачките списоци најдоцна до 11 септември, а крајниот рок за поднесување на документацијата за регистрација до ОИК беше 13 септември. Опсегот на податоци што им се доставува на партиите е ограничен на информации што се неопходни за проверка, како што се имиња, датуми на раѓање и адреси на избирачите. За овие избори, пет политички партии и една група избирачи побараа податоци од избирачкиот список. Никој не поднесе барање за корекции до ДИК.

³¹ Гласачите кои живеат во странство, како и оние коишто се на издржување казна затвор или во притвор или сместени во установи за згрижување надвор од нивната матична општина, беа исклучени од списоците. Ова засегна вкупно 114.612 лица.

³² Во став 9 од [Општиот коментар бр. 25 на ССРП на ОН од 1996 година за член 25 од Меѓународниот пакт за граѓански и политички права](#) (ICCPR) е наведено дека „изборите мора... да гарантираат дека владеењето на владата продолжува да се заснова врз слободно изразување на волјата на избирачите”.

³³ Во став 1.1.6.с од [Кодексот на добри практики](#) на Венецијанската комисија е наведено следното: „Регистрација може да се направи онаму каде што гласачот има секундарно живеалиште, доколку тој или таа таму редовно престојува и тоа, на пример, се гледа од локалните уплати на данок; во тој случај, се разбира, гласачот не смее да биде регистриран таму каде што има главно живеалиште”.

³⁴ Само 38 од 80 општини (47,5 %) го направиле тоа. Процесот на реформирање на законодавството поврзано со системот за регистрација на адреси, започнат во 2016 година, во моментот е во мирување. Видете го и став 12 од Резолуцијата 378 (2015) на Конгресот од 2015 година за избирачки списоци и гласачи коишто всушност живеат во странство, каде што се нагласува „...важноста на „природна врска“, преку доминантни односи (постојано живеалиште, централна точка на животни интереси итн.), меѓу гласачот и земјата во која тој/таа го дава својот глас на локално ниво”.

Права и регистрација на кандидатите

Граѓаните со право на глас можат да се кандидираат за градоначалници или советници, но само во општината на нивното постојано живеалиште.³⁵ И покрај претходните препораки на ОДИХР, лица кои моментално издржуваат или очекуваат извршување на казна затвор подолга од шест месеци и натаму не можат да се кандидираат за функција. Ова ограничување е премногу рестриктивно и е во спротивност со заложбите на ОБСЕ и со другите меѓународни стандарди.³⁶

Кандидатите може да бидат предложени од политички партии, коалиции или групи избирачи. За да се надмине правната празнина во однос на потребните потписи за поддршка на независни кандидати (види *Изборен систем и правна рамка*), ДИК усвои Правилник за собирање потписи од независни кандидати, со кој се прецизира дека независните кандидати треба да соберат само два потписи за поддршка. Овој акт на ДИК, а со тоа и Насоките на ДИК за постапките за поднесување и пријавување на кандидатските листи, беа безуспешно оспорени пред Уставниот суд.³⁷

Документите за кандидатура требаше да се поднесат до ОИК и до ИКГС, со дополнителен рок од два дена за исправка на недостатоците.³⁸ Изборниот законик, календарот на активности на ДИК и другите акти не ги регулираат јасно различните рокови кои се применуваат при проверката на листите, што доведе до неконзистентна примена на постапките за проверка од страна на ОИК.³⁹ ОИК истакна дека проверката на неосудуваност за кандидатите преку основните судови била комплицирана и дека судовите често не го почитувале законскиот рок од 24 часа за овие проверки, што резултирало со значителни доцнења во обработката на регистрацијата на кандидатите и, во одредени случаи, влијаело врз другите изборни подготовки.⁴⁰ Сепак, сите кандидатски листи беа проверени пред истекот на рокот за

³⁵ Ограничувањето според кое кандидат може да се кандидира само во општината на неговото/нејзиното постојано живеалиште е потенцијално непропорционално со целта на законот кога се применува на општините во рамките на градот Скопје.

³⁶ Во ставот 24 од [Копенхашкиот документ на ОБСЕ од 1990 година](#) е предвидено дека „секое ограничување на правата и слободите во едно демократско општество мора да се однесува на една од целите на важечкото право и да биде строго пропорционално со целта на законот“. Во став 15 од [Општиот коментар бр. 25 на CCPR на ОН од 1996 година](#) е наведено дека „лицата коишто се инаку подобни да се кандидираат за избори не треба да бидат исклучени поради неразумни или дискриминаторски барања како што се образованието, местото на живеење или потеклото, или поради политичка припадност.“ Видете го и став 14 од Општиот коментар бр. 25 во кој е наведено дека „партиите треба да ги наведат и да ги објаснат законските одредби кои би ги лишиле граѓаните од нивното право да гласаат. Основите за такво лишување треба да бидат објективни и разумни. Ако осудата за кривично дело е основа за укинување на правото на гласање, периодот на таквото укинување треба да биде пропорционален со делото и со казната“.

³⁷ Здружението „Светски македонски конгрес“ го оспори Правилникот и Насоките, тврдејќи дека ДИК ги надминала своите законски овластувања. Уставниот суд одби да ја разгледа иницијативата, наведувајќи дека Правилникот е донесен во услови на правна празнина, со легитимна цел - почитување на загарантираните права на граѓаните, и е во согласност со одлуката на Уставниот суд од мај 2025 година.

³⁸ Според ДИК, осум кандидати за градоначалници и 20 советнички листи доставиле документи до ОИК и ја искористиле оваа можност.

³⁹ На пример, Изборниот законик не прецизира од кога започнуваат да течат 24-те часа за проверка на поднесената листа од страна на ОИК. Календарот на активности на ДИК предвидува дека рокот започнува да тече од моментот на поднесување на листата. Некои ОИК ја информираа МНИ на ОДИХР дека добиле насоки од ДИК дека 24-часовниот рок започнува да тече од моментот кога ОИК ќе добие одговор од судот за осудуваноста на предложените кандидати.

⁴⁰ На пример, ОИК паралелно требаше да избераат и нови членови на ИО, што претставува сложен повеќестепен процес. Во некои општини, изборот на членови на ИО не беше завршен пред нивните закажани обуки (види *Изборна администрација*). Проверките на кривичната евиденција ги спроведуваат надлежните основни судови според местото на раѓање на кандидатите, а за оние родени во странство – Основниот суд во Скопје. Бидејќи податоците за местото на раѓање во личните карти не се секогаш прецизни, ОИК требаа директно да контактираат со потенцијалните кандидати. За разлика од други јавни институции кои имаат автоматски пристап до овие податоци, ОИК мораа рачно да ги бараат за секој

регистрација на кандидати и пред спроведувањето на ждрепката на ДИК за утврдување на редоследот на кандидатите на гласачките ливчиња.⁴¹

Во рамките на инклузивна постапка, ОИК и ИКГС регистрираа вкупно 10.490 кандидати на 577 листи за општински совети, поднесени од 27 политички партии, 6 коалиции и 65 групи избирачи. Сите регистрирани кандидатски листи ги исполнија барањата во поглед на родовата застапеност. Жените сочинуваа околу 45,1 % од сите кандидати за советници и беа носители на 107 кандидатски листи (18,5 %). Беа регистрирани вкупно 309 кандидати за градоначалници, од кои 79 беа предложени од 19 политички партии, 176 од 5 коалиции и 55 од групи избирачи. Жените беа значително недоволно застапени, при што само 32 (10,4 %) кандидатки за градоначалници беа жени. МНИ на ОДИХР има информации за само неколку кандидати со попреченост кои учествуваа на овие избори. ОИК одбија шест кандидатури за градоначалници и четири листи за советници поради доцно поднесување или недостатоци во документацијата; сите жалби против одбивањата беа отфрлени од Управниот суд (види *Решавање изборни спорови*).

Изборна кампања

Официјалната изборна кампања започна на 29 септември и заврши на 17 октомври. Предвремена кампања, вклучувајќи и користење средства за кампања и објавување реклами, е забранета; сепак, законот дозволува одржување на еден настан за кампања во периодот помеѓу потврдувањето на кандидатите и официјалниот почеток на кампањата. Оваа одредба е нејасна и не беше доследно применета од страна на кандидатите.

Изборниот законик предвидува еднаков пристап за водење кампањата за сите учесници; сепак, 80 % од просторот за политичко рекламирање на отворено и 90 проценти од државните средства за платено медиумско политичко рекламирање се распределени еднакво на четирите главни владејачки и опозициски партии. Ваквата поставеност ги става во неповолна положба вонпарламентарните партии и независните кандидати, и ги исклучува помалите политички партии кои имаат парламентарна група. За овие избори, не им беше доделен простор за билборди на Левица и ЗНАМ.⁴²

Основните слободи на здружување, собирање и изразување беа почитувани, и генерално, кандидатите имаа можност слободно да водат кампања. Кампањата беше конкурентна, нудејќи им на гласачите избор од различни политички алтернативи. Изборните активности се движеа од локални активности за комуникација со гласачите, до големи митинзи организирани од големите партии или коалиции.⁴³ Главните теми беа фокусирани на локални прашања, но забележително беа застапени и пошироки национални теми поврзани со значително различните визии за националниот идентитет и за меѓуетничките односи, интеграцијата во ЕУ, владеењето на правото и корупцијата. Кампањите на коалициите предводени од ВМРО-ДПМНЕ и СДСМ главно се одвиваа на македонски јазик, како на настаните набљудувани од МНИ на ОДИХР, така

кандидат поединечно. Доцнења во обработката на барањата за кривична евиденција во судовите беа пријавени на МНИ на ОДИХР од страна на 34 ОИК.

⁴¹ Ниту законот ниту друг акт не пропишуваат детални постапки за ждрепката. Постоечките одредби даваат ограничени насоки само за советничките листи, но не и за кандидатите за градоначалници. Во практика, ДИК ги подели учесниците во три подгрупи: парламентарни партии, вонпарламентарни партии и оние предложени од групи избирачи, и спроведе одделни ждрепки со броеви од 1 до 9, од 10 до 33 и од 34 до 153, соодветно.

⁴² ЗНАМ истакна дека закупиле простори за билборди кои не биле побарани од други партии, во согласност со она што е дозволено со закон.

⁴³ МНИ на ОДИХР набљудуваше 98 настани од кампањата во 42 општини. Од тие 98 настани, 15 вклучуваа жени говорнички, 69 беа пристапни за лица со физичка попреченост, а на само 1 беше обезбедено толкување на знаковен јазик. На настаните што ги набљудуваше МНИ на ОДИХР, учеството на младите изнесуваше просечно 20 проценти, додека жените сочинуваа 33 проценти од публиката.

и на социјалните мрежи, додека коалицијата предводена од ДУИ и ВЛЕН водеа кампања и на албански и на македонски јазик во неколку општини и на интернет.⁴⁴ ДУИ тврдеше дека има ексклузивен легитимитет да ја претставува албанската заедница и ги претстави овие избори како референдум по тоа прашање, додека ВМРО-ДПМНЕ се претставуваше како гарант на македонското национално достоинство. Кандидатите меѓусебно се обвинуваа, а беа забележани и неколку случаи на вжештена реторика и лични напади.⁴⁵ Беа пријавени неколку изолирани случаи на насилство.⁴⁶

Законот забранува злоупотреба на одредени видови државни ресурси од денот на распишување на изборите. Употребата на државни канцеларии, опрема и возила за цели на кампањата е забранета.⁴⁷ Исто така, законот забранува користење јавни средства за нови инфраструктурни проекти и свечено отворање на проекти финансирани од државата 20 дена пред официјалниот почеток на кампањата. И пред и за време на официјалната кампања, градоначалници и високи владини функционери отвораа, вршеа увид или промовираа инвестициски и инфраструктурни проекти, што е спротивно на овие одредби.⁴⁸ Неколку соговорници на МНИ на ОДИХР изразија загриженост за потенцијални однапред планирани инфраструктурни проекти за време на изборниот период, со цел да се засили предноста на актуелната власт.⁴⁹ Изборните активности на носителите на јавни функции не се регулирани, па така владини функционери, вклучително и

⁴⁴ На четири настани на коалицијата предводена од ДУИ и на ВЛЕН се користеше и албански и македонски јазик. Турски јазик беше користен на два набљудувани настани, еден на коалицијата предводена од ДУИ и еден на ВЛЕН.

⁴⁵ На 28 септември, на митинг организиран од коалицијата Национална алијанса за интеграција (НАИ) предводена од ДУИ, на екранот беа прикажани видеа од меѓуетничкиот конфликт од 2001 година. Лидерот на ДУИ, Али Ахмети, во контекст на премиерот и на ВЛЕН, изјави: „Христијан, со кучиња се оди на лов на зајаци, а не на орли. Орлите летаат високо – кучињата чуваат стража за зајаци“. Истата вечер, премиерот Мицкоски одговори: „Имаме порака за Али Ахмети: Ти не си орел, туку обично врапче. А во суштина, вие сте ... криминални и корумпирани страчки.“ На 10 октомври, на митинг во Валандово, премиерот рече: „Ние би сакале да се натпреваруваме со аргументи ... со стратегија. Но, со такви некрофили не можеме легитимно политички да се натпреваруваме. Нека останат таму, во своето политичко мочуриште“. На 8 октомври, лидерот на СДСМ, Венко Филипче, на митинг во Прилеп, во однос на лидерот на ЗНАМ, Максим Димитриевски, рече: „Слушам дека Максим Димитриевски, пионот на Мицкоски, барал дуел со мене. Јас со предавници на социјалдемократската идеја и подизведувачи на ВМРО-ДПМНЕ не дебатирам.“

⁴⁶ На 2 октомври, кандидат за советник во Винаца од партијата Демократски сили на Ромите беше нападна и тешко повреден, наводно за да ја повлече својата кандидатурата. На 7 октомври, Зекирија Шахيني, носител на советничката листа на коалицијата предводена од ДУИ за општина Липково, беше застрелан и повреден во Куманово. На 16 октомври, кандидат за советник од партијата ЗНАМ нападна членови на кампањата на кандидатот за градоначалник од коалицијата предводена од СДСМ во Куманово.

⁴⁷ Сите јавни институции мораат да ги пријават своите возила во рок од десет дена од распишувањето на изборите до Државната комисија за спречување на корупцијата (ДКСК), односно до 18 август. Пред овие избори, возилата на јавните институции добија стандардизирани регистарски таблички за да се разликуваат од приватните возила. ДКСК [објави](#) дека до 29 септември само 635 институции ги доставиле потребните податоци, додека 879 (58 %) не го сториле тоа. Според законот, недоставувањето на податоците во пропишаниот рок е казниво со парична казна од 200 до 400 евра.

⁴⁸ На пример, на 11 септември, министерот за животна средина и просторно планирање и кандидат за градоначалник од ВЛЕН во Чаир, Изет Мецити, изврши увид во јавни градежни работи за изградба на патишта. На 12 септември, вицепремиерот Александар Николоски, заедно со премиерот и министерот за здравство, ја посетија Воената болница во Скопје и најавија инвестиција од 12 милиони евра за нејзина реконструкција. На 23 септември, премиерот пушти во употреба јавен базен во Штип. На 12 октомври, премиерот и г. Николоски ја посетија изградбата на водоснабдителниот систем за Љубанци и Љуботен, финансиран од Министерството за транспорт со 106 милиони денари, и во соопштение за медиумите изјавија дека проектот се реализира на барање на локалното население. 1 евро е еднакво на приближно 61,5 денари.

⁴⁹ Во општините каде што беше изразена таква загриженост, од 9 август до 17 октомври беа иницирани повеќе постапки за јавни набавки за нови инфраструктурни проекти. На пример, општина Бутел иницираше или објави 3 нови постапки за набавка за инфраструктурен развој и донесе 16 позитивни одлуки за јавни набавки; Гостивар иницираше 5, а Карпош иницираше 8, а двете општини донесоа по 18 одлуки. Тетово иницираше 2 постапки за набавка и донесе 34 позитивни одлуки. Годишните буџети на општините Гостивар и Тетово не се јавно достапни.

премиерот, активно промовираа локални кандидати низ целата земја за време на кампањата.⁵⁰ И покрај тоа што со нив не се крши законот, овие практики ја заматуваат линијата меѓу државата и партијата, што е во спротивност со точка 5.4 од Копенхашкиот документ на ОБСЕ од 1990 година.⁵¹

Законот ги охрабрува кандидатите да потпишат Кодекс за фер и демократски избори, саморегулативен инструмент кој, меѓу другото, забранува притисок врз државни службеници и врз вработени во јавниот сектор.⁵² Сепак, многумина соговорници на МНИ на ОДИХР изнесоа тврдења дека на вработени во јавниот сектор им бил вршен притисок од страна на нивните претпоставени да го поддржат ВМРО-ДПМНЕ или актуелниот градоначалник, а беа пријавени и наводни случаи каде на општински вработени им било наложено да учествуваат во кампањата.⁵³ Дополнително, до МНИ на ОДИХР беа пријавени тврдења за заплашување гласачи и опозициски кандидати, како и случаи на наводни таргетиран административни инспекции од страна на властите врз поддржувачи на опозицијата.⁵⁴ Широк спектар на соговорници на МНИ на ОДИХР тврдеа дека политички партии со значителни финансиски средства учествувале во купување гласови, особено таргетирајќи ги економски ранливите ромски заедници, и покрај долгогодишните напори за сузбивање на оваа практика.⁵⁵

Водењето кампања на социјалните мрежи, вклучувајќи го и платеното политичко рекламирање и водењето кампања од трети страни, не е конкретно регулирано, но законот бара сите платени политички реклами да бидат јасно означени и одвоени од другите содржини.⁵⁶ Не постои надлежен орган задолжен да ја следи кампањата на социјалните мрежи, вклучително и во поглед на дезинформации, манипулативна содржина или координирано неавтентично однесување.⁵⁷ Во 2023 година, Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги (ААВМУ) изготви доброволен Кодекс на однесување во онлајн просторот за време на изборни процеси и референдуми, којшто се однесува на политичкото рекламирање, дезинформациите и обработката на лични податоци. Меѓутоа, Кодексот го имаа потпишано само пет политички партии и четири независни кандидати кои учествуваат на овие избори.⁵⁸

⁵⁰ Од 98 настани од кампањата набљудувани од МНИ на ОДИХР, на 33 активно учествуваа владини функционери. На пример, премиерот говореше на митинзи на 29 септември во Аеродром, на 4 октомври во Јегуновце, на 10 октомври во Дојран и во Валаново и на 13 октомври во Велес. Вицепремиерот Александар Николоски говореше на 29 септември во Прилеп, на 5 октомври во Струмица и на 13 октомври во Росоман.

⁵¹ Став 5.4 од [Копенхашкиот документ на ОБСЕ од 1990 година](#) повикува на „јасна поделба меѓу државата и политичките партии“.

⁵² Во најмалку десет општини и во Градот Скопје, кандидатите на Левица најавија дека ќе се воздржат од потпишување на необврзувачкиот кодекс.

⁵³ Тврдења за притисоци врз општински вработени од страна на нивните претпоставени беа изнесени во Дебар, Кочани, Крива Паланка, Могила, Новаци, Охрид, Шуто Оризари, Струга и Тетово.

⁵⁴ Тврдења за заплашување на гласачи беа изнесени во Арачиново, Битола, Брвеница, Гази Баба, Лабуништа, Могила, Струга и Свети Николе. Тврдења за притисоци врз опозициски кандидати беа изнесени во Битола, Куманово, Могила и Прилеп. Тврдења за таргетиран инспекции против поддржувачи на опозицијата беа изнесени во Битола, Лабуништа, Могила и Тетово.

⁵⁵ Тврдења за купување гласови беа изнесени во Брвеница, Чаир, Куманово, Ранковце, Ресен, Сарај, Штип, Шуто Оризари, Старо Нагоричане и Тетово.

⁵⁶ Според податоци од Meta Ad Library, во периодот од 17 септември до 16 октомври, профилите што потрошиле најмногу средства на Facebook и Instagram биле оние на Левица (11.292 евра), официјалниот профил на градоначалникот на Кисела Вода, Орце Ѓорѓиевски (9.615 евра), и официјалниот профил на премиерот Христијан Мицкоски (9.529 евра). Највисоки трошоци од страна на официјални профили на политичките партии имале СДСМ (8.359 евра), Демократите (3.641 евра) и Интегра – Македонска конзервативна партија (345 евра).

⁵⁷ ААВМУ започна пилот-проект за набљудување на кампањи од трети страни на 50 профили на социјалните мрежи. Граѓанските организации Метаморфозис, ЦИВИЛ и Хелсиншкиот комитет за човекови права вршеа мониторинг на социјалните мрежи.

⁵⁸ Видете го [Кодексот за однесување во онлајн просторот за време на изборни процеси и референдуми](#).

Кандидатите и политичките партии во голема мера се потпираа на комуникацијата преку социјалните мрежи и активно водеа кампања на Facebook од почетокот на официјалниот период на кампањата, а во помала мера и на Instagram и TikTok.⁵⁹ И додека на почетокот на кампањата повеќето објави ги претставуваа кандидатите и програмите со неутрален тон, споделувајќи содржини од изборни настани, во завршните фази на кампањата тонот на социјалните мрежи стануваше сè пообвинувачки. Исто така, беа забележани и неколку случаи на вжештена реторика.⁶⁰ Одреден број високи владини функционери и актуелни градоначалници ги користеа своите официјални профили на Facebook за водење кампања.⁶¹ Неколку соговорници на МНИ на ОДИХР пријавија онлајн вознемирување и мизогини напади, вклучително и од лажни профили; беше изразена загриженост и за потенцијалното ширење на штетни наративи и манипулативна содржина на интернет во текот на изборниот период. И покрај зголемениот број примери на дигитална ранливост, сè уште не е воспоставен сеопфатен институционален механизам за справување со дигитални закани за изборите, вклучувајќи го тука и координираното злонамерно влијание и дезинформации.

Негативна реторика го следеше политичкото учество на жените, особено на интернет, каде што жените често беа изложени на вербални навреди, закани и експлицитни графички содржини.⁶² Родовата еднаквост и правата на жените во голема мера беа изоставени од програмите и кампањите на кандидатите, а кога беа спомнати, жените главно беа прикажани како гласачи, а не како политички актери. Претставнички на граѓанското општество забележаа поголема регресија на правата на жените и назадување во напредокот кон партиципативна демократија. Според неколку соговорници на МНИ на ОДИХР, растечкото влијание на антиродовото движење, честопати поддржано од верски лидери и неоспорено од политичките партии, ги поткопува досегашните достигнувања во поглед на политиките за родова еднаквост.⁶³

Партиите што ги претставуваат помалите етнички заедници водеа слободна кампања, спроведувајќи активности за комуникација на јазиците на заедниците и во областите каде тие живеат. На овие избори учествуваа вкупно 20 партии што претставуваат помали етнички заедници.⁶⁴ Иако многу од овие политички партии традиционално се приклонуваат кон големите партии преку изборни сојузи или коалиции, на овие избори, некои настапија независно, тврдејќи

⁵⁹ МНИ на ОДИХР ги следеше изборните активности на 47 профили на политички партии, коалиции, кандидати и инфлуенсери на Facebook.

⁶⁰ На 30 септември, лидерот на Левица, Димитар Апасиев, објави навредливи коментари против политички противник. Во првата недела од кампањата, на Facebook беа објавени навредливи, експлицитни и мизогини напади против Луна Стефановска, кандидатка на ВМРО-ДПМНЕ за Советот на Град Скопје. На 13 октомври, коалицијата предводена од ДУИ објави видео од градоначалникот на Тетово, Билал Касами, со наслов: „слуга на ВМРО и Мицкоски!“.

⁶¹ На пример, градоначалниците на Берово, Гостивар, Кисела Вода, Куманово, Охрид и Тетово активно водеа кампања преку своите официјални Facebook страници, исто како и премиерот, министрите за надворешни работи, одбрана, транспорт и врски, и други.

⁶² Видете го Извештајот на Конгресот од 2020 година за борба против сексистичко насилство врз жените во политиката на локално и на регионално ниво, Препорака 449, точка 7.с, каде што се препорачува: „да се воведат или ревидираат кодекси на однесување во националните собранија, владини тела и институции, со експлицитна забрана на сексистички говор и сексуално вознемирување, да се воведат ефикасни механизми за жалби и санкции, и да се помогне на локалните и регионалните власти во спроведувањето на мерки против сексистичко насилство врз жените во политиката“. Исто така, видете ја и Препораката од 2003 година на Комитетот на министри на Советот на Европа за балансирано учество на жени и мажи во политичкото и јавното донесување одлуки.

⁶³ Неколку претставнички на граѓански организации информираа дека локалните совети сè почесто го заменуваат терминот „родова еднаквост“ со „еднакви можности за жените и мажите“ во официјалните документи.

⁶⁴ Од овие партии, осум ја претставуваат ромската заедница, четири турската заедница, по три српската и бошњачката заедница, и две влашката заедница. Според соговорниците на МНИ на ОДИХР, некои припадници на ромската заедница претпочитаат да се идентификуваат како Турци, поради перцепцијата за помала дискриминација.

дека задржувањето на сопствената гласачка база обезбедува посилна преговарачка позиција по изборите. Неколку политички партии што ги претставуваат ромската и турската заедница одлучија да настапат самостојно во општините каде што поголема концентрација на заедници, но во други општини се приклучија на коалиции предводени од поголемите партии. Сите српски и влашки партии се приклучија кон коалицијата предводена од ВМРО-ДПМНЕ.

Финансирање на кампањата

Финансирањето на кампањите и политичките партии е регулирано со Изборниот законик, Законот за финансирање на политичките партии и Законот за спречување на корупцијата и судирот на интереси. Поголемиот дел од претходните препораки на ОДИХР во врска со финансирањето на кампањите остануваат неисполнети, вклучително и оние кои се однесуваат на пријавувањето на приходите и расходите по изборни единици во привремените и завршните извештаи, електронското поднесување на извештаи за кампањата, регулирањето на банкарските заеми, платеното политичко рекламирање на социјалните мрежи, финансирањето од трети лица, строгите ограничувања за донации по изборите, како и обезбедувањето доволни ресурси за надзорните тела.

Кампањите можат да се финансираат од јавни и приватни извори. Во пракса, јавните средства претставуваат значителен дел од вкупното финансирање на изборните кампањи преку различни механизми.⁶⁵ Иако не постои директно јавно финансирање, државата преку ДИК им ги надоместува на регистрираните радиодифузни, печатени и онлајн медиуми трошоците за политичко рекламирање (видете Медиуми). Политичките партии што добиваат државно финансирање можат да ги користат тие средства и за потребите на кампањата.⁶⁶

Приватното финансирање вклучува банкарски заеми, коишто не се целосно регулирани, како и парични или донации во натура, ограничени на 3.000 евра по физичко лице и 30.000 евра по правно лице по кампања, во денарска противвредност. Донации од странски, државни, општински и анонимни извори, како и од јавни, верски и хуманитарни организации, се забранети. Трошоците за кампања се ограничени на 110 денари (околу 1,8 евра) по регистриран гласач во општината, пресметани кумулативно за двата круга на избори за градоначалник. За потребите на известувањето, законот не прави разлика помеѓу изборите за градоначалници и изборите за членови на советите и тесно го дефинира поимот „учесник во изборна кампања“. Поради тоа, само политичките партии, коалициите и независните кандидати или листи на независни кандидати се должни да поднесуваат извештаи за финансирањето на кампањата.⁶⁷

Сите кандидати се должни да отворат наменска банкарски сметки преку кои се обработуваат сите приходи и расходи на кампањата.⁶⁸ Надзорот е доверен на Државниот завод за ревизија (ДЗР) и Државната комисија за спречување на корупцијата (ДКСК). Секој кандидат е должен да поднесе три преодни извештаи – два пред денот на изборите и еден потоа – коишто не се предмет

⁶⁵ На пример, првите извештаи за финансирање на кампањата покажаа дека донации од приватни субјекти биле пријавени од само еден кандидат и изнесувале околу 427.000 евра, додека трансферите од редовните сметки на политичките партии, кои се финансирани од јавни средства, достигнале речиси 760.000 евра.

⁶⁶ Според Законот за финансирање на политичките партии, 0,15 проценти од годишните извори на приходи на државниот буџет се наменети за субвенции за политички партии, при што 70 проценти се распоредуваат на парламентарните партии, пропорционално на нивните пратенички места, а 30 проценти се распоредуваат подеднакво на сите партии кои освоиле најмалку 1 процент од гласовите на последните парламентарни или локални избори. Во 2024 година, државното финансирање за политичките партии изнесуваше приближно 7,5 милиони евра. Законот не го ограничува преносот на средства од редовните сметки на партиите на сметките на кампањата.

⁶⁷ Иако 309 кандидати за градоначалници и 577 листи за советници учествуваа на овие избори, ДИК [објави](#) дека се регистрирани 153 кандидати.

⁶⁸ Од вкупно 886 регистрирани кандидати за градоначалници и листи за советници, властите ја информираа МНИ на ОДИХР дека се отворени само 167 банкарски сметки за потребите на кампањата.

на ревизија.⁶⁹ Сите извештаи мораат да се достават до ДЗР, ДКСК и ДИК, коишто потоа ги објавуваат на своите веб-страници. Во рок од 60 дена по официјалното објавување на изборните резултати, учесниците во кампањата мора да поднесат конечни извештаи до ДЗР, којшто има рок од 60 дена да изврши ревизија. Образецот за известување, којшто беше подготвен од Министерството за финансии пред изборите во 2024 година, не предвидува распределба на трошоците по општини, што го оневозможува проверувањето на усогласеноста со законските ограничувања на трошоците, спротивно на законот.⁷⁰ Дополнително, привремените извештаи ги содржат само донациите, без да ги вклучуваат заемите, преносите на средства од редовните партиски сметки и расходите, со што се намалува транспарентноста и не се постигнуваат меѓународно утврдените добри практики.⁷¹

Изборниот законик пропишува казни до 9.000 евра за прекршување на правилата за финансирање на кампањата, вклучително и надминување на ограничувањата за донации или трошоци или неподнесување финансиски извештај, но не прецизира која институција треба да ги иницира постапките во случај на прекршувања. Наместо тоа, ДИК, ДКСК и ДЗР се обврзани да потпишат Меморандум за соработка (МУ) со цел координирано спроведување на одредбите за финансирање на изборната кампања, вклучително и размена на информации и постапување по утврдени неправилности.⁷²

Пред почетокот на кампањата, ДЗР спроведе две обуки за финансискиот персонал на учесниците во изборната кампања за пополнување на финансиските извештаи. Обуките ги опфатија законските барања поврзани со финансирањето на кампањата и содржеа примероци од обрасците за известување. Сепак, одредени практични прашања – меѓу кои и недоследностите во образецот за известување и нејасните дефиниции за тоа кој се смета за учесник во изборната кампања – останаа нерешени, што доведе до неусогласени и, понекогаш, премногу тесни толкувања и од страна на учесниците и од страна на надзорните институции. Во комбинација со системските недостатоци и ограничените институционални капацитети, овие слабости го попречија ефективниот надзор врз финансирањето на изборната кампања.⁷³

⁶⁹ Првите 167 привремени извештаи требаше да се поднесат до 9 октомври до 24:00 часот, а вториот сет извештаи – ден пред денот на изборите. Дополнителен извештај се поднесува ден пред евентуалниот втор круг на изборите за градоначалници. Според ДКСК, речиси две третини од учесниците воопшто не го поднеле првиот привремен извештај, а содржината и времето на објавување на доставените извештаи варираше. Според временските печати на објавените извештаи, 45 од 56 извештаи што се објавени на веб-страницата на ДИК биле поднесени во утврдениот рок; 57 од 58 извештаи објавени на веб-страницата на ДКСК; и 37 од 56 извештаи на веб-страницата на ДЗР. Од овие извештаи, 15 содржеле информации само за донации, 32 пријавиле нула донации или биле празни, додека 19 содржеле и податоци за трошоци. Само три извештаи вклучувале информации кои не се задолжителни според упатствата, како што се средства префрлени од политички партии или донации во натура. Првите извештаи биле објавени на денот по поднесувањето од страна на ДЗР и ДКСК, додека ДИК ги објавила четири дена подоцна. Вторите извештаи беа објавени на денот на изборите само од страна на ДКСК. Третиот привремен извештај се поднесува еден ден по затворањето на банкарската сметка наменета за кампањата и го опфаќа периодот помеѓу завршувањето на кампањата и затворањето на сметката.

⁷⁰ Лимитите на трошоци на овие избори се движат од околу 3.400 евра во Лозово до околу 168.000 евра во Куманово. Дополнително, за изборите за Советот на Град Скопје и за градоначалник, лимитот на трошоци изнесува околу 848.000 евра.

⁷¹ Во став 261 од [Насоките на ОДИХР за регулирање на политичките партии од 2020 година](#) е наведено дека „[е] добра практика да се бараат [...] извештаи кои ќе ѝ овозможат на јавноста и на надзорните тела навремена информација за приходите и расходите на партиите и кандидатите неколку дена пред денот на изборите“.

⁷² На 17 септември, ДИК, ДКСК и ДЗР потпишаа Меморандум за соработка.

⁷³ Во својот последен [годишен извештај](#), ДЗР препорача неколку измени во регулативата за финансирање на кампањи, вклучително и забрана за донации по завршување на кампањата, регулирање на трошоците за рекламирање на интернет и на социјалните медиуми и воведување построги критериуми за подобност за медиумите што добиваат јавни средства, вклучително и онлајн порталите. Исто така, во својот [извештај по изборите за 2024 година](#), ДКСК ги истакна проблемите со доцнење или нецелосни финансиски извештаи, како и нерегулирано дигитално рекламирање.

Медиуми

Медиумската сцена е разновидна, но фрагментирана по политички и етнички линии и функционира на ограничен пазар на рекламирање. Телевизијата и натаму претставува главен извор на политички информации, додека онлајн информативните портали и платформите на социјалните мрежи имаат сè поголемо влијание. Неколку соговорници на МНИ на ОДИХР изразија загриженост за отсуството на локални медиуми во некои делови од земјата. Воедно истакнаа и дека, поради неповолни услови за работа, човечките ресурси во медиумскиот сектор се ограничени, што влијае врз новинарските и техничките капацитети. Иако правната рамка предвидува заштита на новинарите, и понатаму е присутна и загрижува појавата на заплашување, особено надвор од главниот град, како и онлајн напади, вклучително и кон жени, а се забележани и изолирани случаи на физичко насилство врз новинари.⁷⁴

Уставот ги гарантира слободата на изразување и слободата на медиумите. Измените на Законот за медиуми од 2025 година воведоа дефиниција за онлајн медиуми и доброволен регистар за издавачи на онлајн медиуми, со цел зголемување на транспарентноста. Изборниот законик бара од медиумите да ги покриваат изборите на фер, избалансиран и непристрасен начин. И покрај претходните препораки на ОДИХР, информативните емисии на јавниот радиодифузер – Македонската радио и телевизија (МРТ) – за време на кампањата и понатаму подлежат на строги регулативи. Иако тие имаат за цел да обезбедат еднаков пристап, во пракса ја ограничуваат уредувачката независност на јавниот сервис.⁷⁵ ААВМУ го следеше почитувањето на законските обврски за медиумско покривање на изборите од денот на распишувањето до завршувањето на гласањето, објавувајќи седум неделни извештаи пред официјалниот почеток на кампањата и дневни извештаи за време на нејзиното одвивање.⁷⁶

Кандидатите за градоначалници имаат право на еднакво медиумско покривање од сите радиодифузери, додека подносителите на листи за советници имаат право на еднакво покривање во локалните медиуми. Поради големиот број кандидати и ограничените капацитети на медиумите, одлуката за тоа кои кандидати да бидат поканети во бројните дебати во приватните медиуми остана во надлежност на уредниците на медиумите, а дел од кандидатите одбија да учествуваат. Неколку локални медиуми организираа дебати и интервјуа со кандидати во нивните соодветни општини. Поради ограничениот број на такви медиуми, влијанието не беше значајно. На националните медиуми, покрај големите партии и нивните кандидати, неколку помали партии и неколку независни кандидати добија можност да ги претстават своите политички платформи. Три од петте приватни национални телевизии со терестријално покривање ја информираа МНИ на ОБСЕ/ОДИХР дека некои парламентарни партии избегнувале учество во нивните програми. Едно дневно издание на вестите и една неделна емисија во ударен термин на националните телевизии беа дополнети со македонски превод или толкување на знаковен јазик, како што налага законот.

⁷⁴ На 2 октомври, Здружението на новинари на Македонија (ЗНМ) [објави](#) дека го исклучило Зоран Божиновски поради низа родово базирани навреди на новинарки објавени на социјалните мрежи. Во 2025 година, ЗНМ пријави два случаи до МВР, во врска со физички напад врз ТВ екипа во Скопје и палење на автомобил на новинар во Охрид.

⁷⁵ За време на официјалниот период на кампањата, јавниот радиодифузен сервис Македонска радиотелевизија (МРТ) е должен да посвети 30 проценти од своите вести на општи настани, 30 проценти на партиите од парламентарното мнозинство, 30 проценти на парламентарната опозиција и 10 проценти на вонпарламентарните партии и независните кандидати.

⁷⁶ На 7 октомври, ААВМУ објави податоци од мониторингот за периодот меѓу распишувањето на изборите и почетокот на кампањата, при што беше забележана извесна нерамнотежа во известувањето на ТВ Алфа и Алсат-М, но не и правни прекршувања. Алсат-М поднесе приговор, оспорувајќи ги овие заклучоци. Исто така, на 8 октомври, ААВМУ покренала прекршочна постапка против телевизијата ТВ Гура од Кичево поради надминување на дозволения лимит за платено политичко рекламирање.

Платеното политичко рекламирање во медиумите за време на кампањата се финансира директно и исклучиво од државниот буџет. Формулата за распределба значително ги фаворизира големите парламентарни партии, притоа не обезбедувајќи реални можности за помалите партии и независните кандидати, ниту средства или медиумски простор за помалите партии со пратенички групи во Собранието.⁷⁷ Партијата Левица поднесе неколку претставки со кои ги оспори овие насоки (види дел „Решавање изборни спорови“). Медиумите што сакаат да понудат платен медиумски простор или време за емитување политичко рекламирање се должни да се регистрираат во ДИК и да ги објават своите ценовници.⁷⁸ Надоместокот кон радиодифузерите се плаќа врз основа на мониторингот спроведен од ААВМУ, додека надоместот кон онлајн медиумите не е транспарентен и не е предмет на надзор. Многумина соговорници на МНИ на ОДИХР тврдеа дека оваа одредба ја користат политичките партии за пренасочување средства кон медиуми блиски до нив.

Според мониторингот на медиумите од страна на МНИ на ОДИХР, известувањето поврзано со изборите во медиумите во текот на изборната кампања генерално беше избалансирана.⁷⁹ Најголемите партии и коалиции честопати беа претставувани од нивните лидери. Телевизиските дебати беа организирани од приватни канали речиси исклучиво за кандидатите за градоначалници. Непарламентарните партии и независните кандидати добија приближно два и пет проценти од медиумското покривање во вестите на јавните радиодифузери, соодветно, и до два и три проценти на приватните канали. Покривањето во периодот пред кампањата на приватните телевизии и онлајн медиумите ја одразуваше политичката поларизација, а негативното известување за најголемите партии главно произлегуваше од реториката на партиските лидери.

Решавање изборни спорови

Приговори поврзани со изборите можат да се поднесат до ДИК, ОИК, основните судови или ДКСК, во зависност од повредата. Регулативата што го уредува решавањето на изборните спорови содржи нејаснотии и празнини, вклучувајќи контрадикторни рокови, нејасни надлежности за решавање на спорови и недефинирани овластувања на изборните комисии на пониско ниво.⁸⁰ Правото на гласачите да поднесуваат приговори останува ограничено, што е

⁷⁷ Изборниот законик пропишува дека 8 минути од секој блок платено политичко рекламирање со времетраење од 9,5 минути и 90 проценти од средствата наменети за кампањата во медиумите треба да бидат подеднакво поделени помеѓу двете најголеми владејачки и двете најголеми парламентарни опозициски партии, 1 минута и 7 проценти од средствата им се доделуваат на парламентарните партии коишто немаат доволно пратеници за да формираат парламентарна група, додека 30 секунди и 3 проценти од средствата треба да ги делат вонпарламентарните партии и независните кандидати. На 16 септември, ДИК, ААВМУ, ДКСК и ДЗР упатија заедничко писмо до претседателот на Собранието, со барање за соодветно регулирање на распределбата на платениот простор во медиумите и средствата за кампањата. Движењето ЗНАМ посочи дека, врз основа на билатерален договор, им било отстапен мал процент од средствата на ВМРО-ДПМНЕ за медиумско рекламирање.

⁷⁸ За овие избори, 33 телевизиски станици, 42 радиостаници, 8 дневни весници и 246 онлајн медиуми беа регистрирани во ДИК.

⁷⁹ Со исклучок на ТВ *Алфа*, која посвети речиси 40 проценти од своето политичко покривање на ВМРО-ДПМНЕ со позитивен тон и околу 45 проценти од своето покривање на СДСМ со негативен тон, вклучувајќи и критички коментари од страна на новинари. На 15 септември, МНИ на ОДИХР го започна мониторингот на медиумите што ги опфаќа јавните радиодифузери МРТ 1 и МРТ 2 (на албански јазик), приватните радиодифузери *Алфа*, *Алсат-М* (на албански јазик), *Канал 5*, *Сител* и *Телма*, како и онлајн новинските портали *kurir.mk*, *plusinfo.mk* и *slobodenpecat.mk*, заедно со *tetovasot.com* и *lajmpress.org* (на албански јазик).

⁸⁰ Постапките, надлежноста и правата на приговор/тужба во случаите за поништување и повторување на гласање не се целосно дефинирани во член 151 од Изборниот законик, кој исто така утврдува рокови што се разликуваат од оние во член 148, и покрај делумното преклопување на нивната примена. Долгорочните набљудувачи на МНИ на ОДИХР пријавија дека голем број ОИК имале различни толкувања на своите

спротивно на меѓународните добри практики.⁸¹ Граѓанските набљудувачи можат да поднесат приговори во врска со финансирањето на кампањата, додека за можни неправилности забележани во текот на изборниот процес, вклучително и на денот на изборите, можат само да ги внесат своите забелешки во службените записници на избирачките одбори.

Основните судови и ДИК постапуваат по различни видови приговори поврзани со кампањата. ДИК, исто така, ги разгледува и приговорите од кандидатите што се однесуваат на гласањето, сумирањето и објавувањето на изборните резултати. Таа може да покрене постапка за изборни нерегуларности по службена должност и да ги проследи наводите за кривични дела до обвинителството. ОИК разгледуваат приговори поврзани со прекршување на избирачките права на денот на изборите, додека ДКСК постапува по предмети што се однесуваат на финансирањето на кампањата и злоупотребата на административни ресурси. Одлуките на ДИК, ОИК и ДКСК можат да се обжалат пред Управниот суд, додека апелационите судови одлучуваат по приговорите за одлуките на основните судови поврзани со изборите. Роковите за поднесување приговори се движат од 12 часа до 2 дена, а повеќето одлуки треба да се донесат во рок од 1 до 3 дена.⁸² Некои од овие рокови се премногу кратки, што може да влијае врз квалитетот на одлуките.⁸³

Уставниот суд ја оценува уставноста на законски акти или одлуки поврзани со изборите, но не постои забрзана постапка за овие случаи. Сепак, по распишувањето на локалните избори, Судот разгледа неколку иницијативи во итна постапка и донесе одлуки во рок од неколку дена, вклучувајќи ги иницијативните со кои се оспорува Правилникот на ДИК што го регулира собирањето потписи за поддршка на независните кандидати, Упатствата на ДИК за постапките за поднесување и регистрирање кандидатски листи и владината одлука за бројот на советници по општина (видете *Права и регистрација на кандидатите и Изборен систем и правна рамка*, соодветно). Судот ги отфрли сите иницијативи.

За време на кампањата беа поднесени уште две иницијативи до Уставниот суд: едната од партијата Левица, на 29 септември, со која се оспоруваа Насоките на ААВМУ за платено политичко рекламирање, и втората од партијата Демократи, на 3 октомври, со која се оспоруваа одредби од Изборниот законик што се однесуваат на формулата за распределба.⁸⁴ Судот одржа седница на 15 октомври, два дена пред завршувањето на кампањата, на која ја разгледа и ја одби иницијативата на Левица.⁸⁵ Иако Уставниот суд не е обврзан да спроведе итна постапка, неговата пракса на итно постапување по изборно поврзани случаи создаде очекување кај повеќето

надлежности при одлучување по различни видови приговори, често потпирајќи се исклучиво на упатства од ДИК наместо самостојно да ги разгледуваат и решаваат предметите во нивна надлежност.

⁸¹ Гласачите можат да поднесат приговори само во случаи на злоупотреба на административни ресурси до ДКСК, како и за повреда на нивните индивидуални избирачки права до ДИК пред денот на изборите и до ОИК на денот на изборите. Дел П.3.3.ѓ од [Кодексот на добри практики за изборни прашања](#) на Венецијанската комисија препорачува дека „[сите] кандидати и сите гласачи регистрирани во засегнатата изборна единица мора да имаат право на жалба. Може да се воведат разумен праг за жалби од страна на гласачи во врска со резултатите од изборите“.

⁸² Приговорите од гласачите на денот на изборите мора да се поднесат во рок од 12 часа и треба да се разгледаат во рок од 2 часа.

⁸³ Дел ж П.3.3(95) од [Објаснувачкиот извештај за Кодексот на добри практики за изборни прашања](#) на Венецијанската комисија наведува дека „роковите мора [...] да бидат доволно долги за да овозможат поднесување жалба, за да се гарантира правото на одбрана и донесување промислена одлука. Рокот од три до пет дена во прв степен (и за поднесување жалби и за донесување одлуки) се чини разумен“.

⁸⁴ Дополнително, Левица поднесе неколку тужби во Основниот суд во Скопје, коишто беа одбиени, како и приговор до Комисијата за спречување и заштита од дискриминација по истото прашање.

⁸⁵ Иницијативата на Демократите не беше ставена на дневен ред на оваа седница на Судот. Судот ја информираше МНИ на ОДИХР дека биле примени уште две иницијативи, една од Левица, со која се оспоруваат одредбите од Изборниот законик поврзани со формулата за распределба на гласови, а другата од Светскиот македонски конгрес, со која се оспоруваат делови од Изборниот календар на ДИК.

засегнати страни дека Судот ќе продолжи со ваков пристап. Таквата пракса има потенцијал значително да влијае врз правната рамка во текот на изборниот процес.

ДИК разгледа 67 приговори поврзани со прекршување на индивидуални избирачки права и барања за гласање во домашни услови, прифаќајќи 25 и одбивајќи ги останатите 42. Согласно со законот, ДИК води електронски систем за поднесување и следење приговори, но не го ажурираше редовно. Од распишувањето на изборите, ДКСК прими околу 25 пријави, најчесто поврзани со злоупотреба на државни ресурси. Овие пријави не беа третирали како приговори и, според тоа, не беа разгледувани по итна постапка, при што не беа целосно обезбедени процесните права на странките во постапката, ограничувајќи го пристапот до ефективна правна заштита.⁸⁶

Управниот суд прими и реши четири тужби пред денот на изборите, кои се однесуваа на постапката за регистрација на кандидати. Едниот приговор го отфрли како ненавремен, а за другите три ги потврди одлуките на ДИК и на ОИК. Судот, исто така, ја отфрли тужбата поднесена од партијата Левица, со која се бараше поништување на Упатството на ААВМУ за платено политичко рекламирање.⁸⁷ Согласно со законот, Управниот суд своите одлуки ги објави навремено.

Иако споровите генерално беа решавани ефикасно, во согласност со пропишаните постапки и рокови, многу соговорници на МНИ на ОДИХР изразија загриженост за непристрасноста и независноста на телата што одлучуваат, особено во случај на можни спорови поврзани со изборните резултати.⁸⁸

Набљудување на изборите

Изборниот законик предвидува набљудување на изборите од страна на домашни и меѓународни набљудувачи. Акредитирани претставници на здруженија на граѓани коишто се регистрирани најмалку една година пред денот на изборите и чијшто статут предвидува заштита на човековите права, како и претставници на меѓународни организации и странски земји, можат да го набљудуваат целиот изборен процес. Барањата за акредитација за набљудувачи се поднесуваат до ДИК најдоцна десет дена пред денот на изборите. Изборните кандидати можат да назначат овластени претставници во општините каде што учествуваат со поднесување барање до надлежната ОИК најдоцна три дена пред денот на изборите, за да го следат изборниот процес на сите нивоа на изборната администрација. Претставниците на медиумите имаа право да бидат присутни во сите фази на изборниот процес, освен при пребројувањето на гласовите.

Во еден инклузивен процес, ДИК акредитираше 807 граѓански набљудувачи од 20 организации и 644 меѓународни набљудувачи од 21 организација. ДИК, исто така, спроведе обука за акредитирани набљудувачи и работилница за медиумски куќи. Активностите за набљудување на изборите од страна на граѓанските набљудувачки организации беа многу ограничени поради недостиг на финансиски средства, што ги спречи да распоредат значителен број долгорочни и

⁸⁶ Според законот, ДКСК треба да разгледа и одлучи по приговори поврзани со прекршување на правилата за финансирање на кампањата и злоупотреба на административни ресурси во рок од пет дена. ДКСК разгледа 12 предмети на јавна седница на 13 октомври.

⁸⁷ На 13 октомври, Левица поднесе жалба против оваа одлука до Вишиот управен суд.

⁸⁸ Според [Извештајот за владеење на правото на Европската комисија од 2024 година](#), само 25 проценти од пошироката јавност и 20 проценти од компаниите ги сметаат судовите за прилично или многу независни. Во [Извештај за проширување](#) за Северна Македонија од 2024 година, Европската комисија забележа дека „...независноста и непристрасноста на судството треба да се подобрат. Надворешното или политичкото мешање останува сериозен проблем. Перцепцијата за довербата во судството останува многу ниска.“

краткорочни набљудувачи.⁸⁹ Наместо тоа, тие се фокусираа на активности како што се следење на медиумите и социјалните мрежи и на можно странско злонамерно влијание и кампањи за дезинформирање, злоупотреба на државни ресурси, меѓуетнички односи и пристапност на изборите.⁹⁰

Денот на изборите

Денот на изборите генерално помина мирно и уредно. Според прелиминарните податоци на ДИК, излезноста достигна 48,46 проценти. ДИК објавуваше податоци за излезноста по општини на секои два часа во текот на денот, почнувајќи од 09:00 часот, и започна со објавување на првични резултати по избирачки места околу 21:00 часот, придонесувајќи кон транспарентноста. Во четири општини, изборите за градоначалник ќе мора да се повторат бидејќи учествувале помалку од една третина од регистрираните гласачи. Во повеќе општини беа забележани случаи на погрешно отпечатени гласачки ливчиња и информативни постери, вклучувајќи и за изборот на Советот на Град Скопје. Жените беа добро застапени во ИО на набљудуваните избирачки места од страна на ММНИ; тие сочинуваа 49 проценти од членовите на ИО и претседаваа со 66 проценти од набљудуваните ИО.

За жал, на 54 проценти од избирачките места каде што беше набљудувано гласањето не беше обезбеден независен пристап за гласачи со физичка попреченост, а во 27 проценти внатрешниот распоред не беше соодветен за овие гласачи. Она што е позитивно е дека 95 проценти од набљудуваните избирачки места беа опремени со тактилни гласачки ливчиња напишани со Брајова азбука за гласачи со оштетен вид.

Повеќето избирачки места беа отворени навреме или со мали доцнења. Отворањето беше позитивно оценето во 105 од 109 набљудувани места, што укажува на генерално униформна примена на процедурите. Набљудувачите на ММНИ пријавија неколку случаи на процедурални грешки, вклучувајќи и 14 случаи каде што не беше покажано дека гласачките кутии се празни пред нивното запечатување, и 27 случаи каде што протоколот за отворање не беше завршен пред отворањето на избирачкото место. Проблеми со активирање на уредите за биометриска идентификација на гласачите (УБИГ) беа забележани во една третина од набљудуваните отворања, а приближно ист процент од избирачките места беа отворени со претежно мали доцнења.

Набљудувачите на ММНИ позитивно го оценија гласањето во 98 проценти од набљудуваните избирачки места, опишувајќи го процесот како мирен, ефикасен и добро организиран. Овластени претставници на кандидатите беа присутни во 84 проценти од набљудуваните избирачки места и беа вклучени во 20 од 22 случаи на мешање забележани од страна на ММНИ. Граѓански набљудувачи беа присутни само во 6 проценти од набљудуваните избирачки места. Присуство на неовластени лица беше забележано во осум избирачки места. Процедурите за идентификација на гласачите беа речиси универзално почитувани. Сепак, набљудувачите на ММНИ пријавија дека во 27 проценти од набљудуваните избирачки места, сите гласачи не можеле да бидат идентификувани преку УБИГ врз основа на отпечаток од прст, а во 2 проценти имало технички проблеми со уредите. Во 8 проценти од набљудуваните избирачки места, еден или повеќе

⁸⁹ Од главните граѓански набљудувачки организации коишто претходно беа вклучени во набљудувањето на изборите, ЦИВИЛ – Центар за слобода“ распореди 6 долгорочни и 60 краткорочни набљудувачи а граѓанската организација „Разбуди се“ акредитираше 559 набљудувачи. Националниот совет за родова рамноправност распореди 24 жени-набљудувачи.

⁹⁰ Организациите од заедницата како што се „Рома за демократија“ и „Амбрела“, како и локални организации како „Инклузива/Зета“ и „Полио+“ се фокусираат на правата и вклучувањето на лицата со попреченост и пристапноста до изборите. Група граѓански организации ја следи потенцијалната злоупотреба на административните ресурси во 26 општини.

гласачи биле одбиени, најчесто затоа што нивните имиња не биле пронајдени во избирачкиот список или не можеле да приложат валиден документ за идентификација.

Набљудувачите на ММНИ пријавија одредени проблеми во врска со тајноста на гласањето. Во 7 проценти од набљудуваните избирачки места, не сите гласачи ги обележале своите гласачки ливчиња во тајност. Распоредот на избирачките места не бил соодветен за спроведување на гласањето и не обезбедувал тајност на гласањето во 4 проценти од набљудуваните избирачки места. Пренатрупаност била забележана во 4 проценти од набљудувањата. Во 38 проценти од избирачките места, гласачите не добивале доследни насоки во однос на процедурите за гласање и за правилно обележување на гласачките ливчиња.

Сериозните процедурални недостатоци забележани од ММНИ вклучуваат групно гласање, пријавено во 3 проценти од набљудуваните места, и обиди за влијание врз гласачите за кого да гласаат (1 процент). Во 2 проценти од набљудуваните избирачки места, гласачките кутии не биле правилно запечатени. ММНИ исто така пријави дека во 3 проценти од набљудуваните места, лица кои не биле членови на ИО биле видени како водат евиденција за гласачите кои гласале, што укажува на можен притисок врз гласачите и обиди за несоодветно влијание врз нивниот избор. Изборни материјали или активности биле пријавени надвор од 4 проценти од набљудуваните избирачки места.

Големо мнозинство од 104-те пребројувања на гласови набљудувани од страна на ММНИ беа позитивно оценети, иако некои набљудувачи го опишаа процесот како неорганизиран и хаотичен. Сепак, честото непочитување на пропишаните процедури, како и процедуралните грешки или пропусти, доведоа до негативна оценка во 13 набљудувања. ММНИ пријави дека ИО честопати не ги спроведуваа потребните процедури за усогласување, како што се пребројување и евидентирање на неискористените гласачки ливчиња во записникот за резултати (секој по 30 случаи) или утврдување на бројот на гласачи преку пребројување на потписите во избирачкиот список (24 случаи). Само кај 38 ИО било забележано дека ги спроведуваат сите пропишани чекори пред отворањето на гласачките кутии. Самото пребројување на гласовите било транспарентно во речиси сите случаи, но во повеќе од половина од набљудуваните пребројувања, чекорите не биле следени по пропишаниот редослед. ММНИ исто така пријави процедурални прекршувања, како што се претходно потпишани записници од страна на членовите на одборот (10 случаи) или учество на лица кои не се членови на одборот во пребројувањето (18 случаи). Во 3 пребројувања, резултатите не се совпаѓале, а во 31 случај ИО имале потешкотии при пополнување на записниците за резултатите. Другите процедурални недостатоци вклучуваат непоставување примероци од записниците на избирачкото место (43 случаи), што негативно влијаело врз транспарентноста, и непренесување на првичните резултати по електронски пат до ДИК (23 случаи).

Набљудувачите на ММНИ позитивно го оценија сумирањето во сите освен 6 од 89-те извештаи поднесени од 76 ОИК, опишувајќи го процесот како транспарентен во повеќето случаи, иако понекогаш неорганизиран. Тие пријавија дека просториите на ОИК не биле секогаш соодветни за прием на изборни материјали (15 случаи), а забележаа и случаи на пренатрупаност (10 случаи) и тензии во или околу просториите на ОИК (4 случаи). Речиси три четвртини од просториите на ОИК не обезбедиле независен пристап за лица со физичка попреченост. Набљудувачите на ММНИ исто така пријавија неколку процедурални недостатоци, вклучувајќи го и тоа дека ОИК недоследно вршеле измени во записниците за резултатите од ИО врз основа на прегледаниот изборен материјал, како што е предвидено со закон (26 извештаи), и случаи каде што ИО ги коригирале записниците во просториите на ОИК (25 извештаи). Повеќе од половина од поднесените записници на ИО содржеле неусогласености. Во шеесет извештаи за набљудување било забележано присуство на овластени претставници на кандидатите во ОИК, кои можеле да

го следат процесот без ограничувања. Набљудувачите на ММНИ не пријавиле случаи на мешање во процесот на сумирање.

ДИК пријави дека не добила никакви приговори во текот на денот на изборите. Истовремено, до крајот на гласањето, ДИК објави информации за околу 286 приговори поднесени од гласачи во врска со нивното право на глас, кои биле обработени од страна на ОИК. Според ДИК, 156 од овие приговори биле прифатени, 100 биле одбиени, додека околу 30 се разгледуваат. Набљудувачите на ММНИ пријавија дека биле поднесени два приговори поврзани со неправилности за време на гласањето и сумирањето. Јавното обвинителство пријави дека немало поголеми инциденти, но забележа неколку изолирани случаи на наводно купување гласови, несоодветно влијание врз гласачи и еден случај на прекршување на тајноста на гласањето, при што сите тие се предмет на истрага. Полицијата пријави дека 11 лица биле приведени и уапсени на денот на изборите поради сомнение или обвиненија за купување гласови, уништување изборен материјал и фотографирање на документите за идентификација на гласачите.

*Англиската верзија на овој извештај е единствениот официјален документ.
Неофицијални преводи се достапни на македонски и албански јазик.*

ИНФОРМАЦИИ ЗА МИСИЈАТА И БЛАГОДАРНОСТ

Скопје, 20 октомври 2025 година – Оваа Изјава за прелиминарни наоди и заклучоци е резултат на заеднички потфат во кој учествуваат Канцеларијата на ОБСЕ за демократски институции и човекови права (ОДИХР), Европскиот парламент (ЕП) и Конгресот на локални и регионални власти на Советот на Европа (Конгресот). Проценката беше извршена за да се утврди дали изборите се во согласност со заложбите на ОБСЕ, стандардите на Советот на Европа, другите меѓународни обврски и стандарди за демократски избори, како и со националното законодавство. Секоја од институциите што се вклучени во Меѓународната мисија за набљудување на изборите ја поддржува Декларацијата за принципите за набљудување избори на меѓународно ниво од 2005 година.

Матео Мекачи е шеф на МНИ на ОДИХР, распоредена од 5 септември. Делегацијата на Конгресот беше предводена од Гобнит Ни Вимнехан. Марта Темидо ја предводеше делегацијата на ЕП.

Оваа изјава за прелиминарни наоди и заклучоци се доставува пред завршувањето на изборниот процес. Конечната проценка на изборите ќе зависи, делумно, од спроведувањето на преостанатите фази од изборниот процес, вклучувајќи го пребројувањето, сумирањето и објавувањето на резултатите, постапувањето по можните приговори или жалби по денот на изборите и спроведувањето на втор круг избори за градоначалници. ОДИХР ќе објави сеопфатен конечен извештај, вклучувајќи препораки за потенцијални подобрувања, неколку месеци по завршувањето на изборниот процес. Делегацијата на Европскиот парламент ќе ја информира Делегацијата на ЕП за односи со Северна Македонија при првата погодна прилика по завршувањето на вториот круг од изборите. Конгресот ќе го презентира својот извештај на пленарната седница во март 2026 година.

МНИ на ОДИХР вклучува 17 експерти во главниот град и 24 долгорочни набљудувачи распоредени низ целата земја. На денот на изборите, беа распоредени 275 набљудувачи од 40 земји, вклучувајќи 253 набљудувачи распоредени од ОДИХР, 15-члена делегација од Конгресот и 7-члена делегација од ЕП. Жените сочинуваа 48 проценти од набљудувачите. Отворањето беше набљудувано во 109 избирачки места, а гласањето беше набљудувано во 1.100 избирачки места низ целата земја. Пребројувањето беше набљудувано во 104 избирачки места, а сумирањето во 76 ОИК.

Меѓународната мисија за набљудување на изборите изразува благодарност до властите на Република Северна Македонија за поканата да ги набљудува изборите, како и до Државната изборна комисија и Министерството за надворешни работи и надворешна трговија за нивната помош. Меѓународната мисија за набљудување на изборите изразува благодарност и до другите државни институции, политички партии, кандидати, медиуми, организации на граѓанското општество и претставници на меѓународната заедница за нивната соработка.

За повеќе информации, ве молиме контактирајте ги:

- Матео Мекачи, шеф на МНИ на ОДИХР, Скопје (+389 71 393185);
- Катја Андруш, портпаролка на ОДИХР (+48 609 522266), или Ранко Вукчевиќ, советник за избори на ОДИХР, Варшава (+48 723 960008);
- Стефани Поирел, Раководител на Сектор за заштита на локалната демократија, Конгрес (+33 65 3550710);
- Рафаеле Луис, Администратор на ЕП, (+32 47 0952279).

Адреса на МНИ на ОДИХР:

Георги Димитров 16
1000 Скопје, Република Северна Македонија
Телефон: +389 71 393185; email: office@odih.mk